

Arbetsmiljöguide #A.5 Ögonskydd

Syfte / Omfattning

Guiden syftar till att ge konkret vägledning vad gäller val och användning av skyddsglasögon i syfte att förebygga skador på ögon.

Nedan visas olika typer av skador.

Optisk skada

Ex hur skadan uppstår:
Svetsskada
För mycket strålning

Kemisk skada

Ex hur skadan uppstår:
Färsch betong

Mekanisk skada

Ex hur skadan uppstår:
Träflis, metallspån, damm

Ansvar och skyldigheter

I #A.1 Arbetsmiljöguide generellt beskrivs ansvar och skyldigheter som gäller oavsett vilken personlig skyddsutrustning.

Arbetsgivarens ansvar:

Arbetsgivaren ansvarar för att:

- tillhandahålla ögonskydd som:
 - o skyddar för risker i det aktuella arbetet.
 - o passar arbetstagaren vad gäller storlek.
- Underlätta så ögonskydden håller länge (tillhandahålla fodral samt underlätta rengöringen av ögonskyddet).
- Säkerställa att medarbetaren har kunskap om hur ögonskyddet ska skötas.

Arbetstagarens skyldigheter

Arbetstagaren är skyldig att:

- bära ögonskyddet.
- sköta detta.
- informera arbetsgivaren om man upplever att ögonskyddet har brister eller har problem vid användning.

Val av ögonskydd

Ögonskydd används för att man ska vara skyddad mot risker riktade mot ögonen och ansiktet. Dessa risker kan vara dels mekaniska, såsom flygande partiklar, dels kemiska exempelvis stänk av kemikalier. Även skydd mot strålning, t ex UV-strålning eller starkt ljus, kan vara risker som man utsätts för i sitt arbete.

INGEN SKA SKADAS
PÅ VÅRA BYGGEN

För att på ett säkert sätt kunna välja rätt skydd är det viktigt att man tar reda på vilka risker som finns i den omgivande miljön. Man behöver också vara noggrann med att ögonskyddet passar den person som ska bära det.

Det enda sättet att vara helt skyddad mot ögonskador är att bära rätt ögonskydd 100% av arbetstiden.

För att vara helt skyddad krävs det att:

- de har rätt passform.
- det är rätt typ av ögonskydd för arbetsuppgiften.

Om den som ska använda ögonskyddet upplever att det är bekvämt så är det betydligt lättare att få en hög användning.

För att uppnå optimalt skydd är det viktigt att byta ut ögonskyddet med jämna mellanrum (Detta t ex om passformen försämrats eller att linserna blivit repade).

Olika typer av ögonskydd

Skyddsglasögon 	Skyddsglasögon ska alltid ha sidoskydd för att förhindra partiklar att tränga in i ögonen. Det finns skyddsglasögon med både klara och färgade linser samt skyddsglasögon med integrerade läsglasögon. Vissa glasögon går även att använda utanpå vanliga glasögon.
Korgglasögon 	Korgglasögon sluter helt tätt runt ögonen och används vid risk för stänk i ögonen eller i miljö med mycket partiklar. Dessa kan bäras över vanliga glasögon och har justerbart nackband. De finns även med ventilation och imskyddad lins. Exempel på arbete där dessa bör användas; - Vid arbete över huvudet som genererar att partiklar faller (borrning, rivning etc). - Vid arbete där kemikalier riskeras att komma i kontakt med ögonen (gjutning med betong, blandning av bruk, användning av rengöringsmedel m m). Vid arbete med risk för att träffas av flygande föremål (t ex slipning, borrning, bilning eller vid användning av pistolverktyg) – välj korgglasögon, klass B. Dessa har ett energimotstånd 120 m/s. De med lägre klass (klass F) skyddar inte tillräckligt vid denna typ av fara (de klarar enbart 45 m/s).
Ansiktsvisir 	När man behöver skydda både ögon och ansikte är ansiktsvisir ett bra val. Siktskivor finns i olika material för att passa till olika miljöer. Ansiktsvisir går även att kombinera ihop med skyddshjälm och hörselskydd. Vid arbete där risk för splitter /rekyll förekommer är dessa ett bra val (te x vid användning av bultpistol).

INGEN SKA SKADAS
PÅ VÅRA BYGGEN

Vanliga glasögon klarar inte av att skydda ögonen. De som stadigvarande arbetar i produktionen och använder glasögon på grund av synfel rekommenderas att ha slipade skyddsglasögon.

De som kortvarigt vistas på en byggarbetsplats använder lämpligen skyddsglasögon som sätts utanpå de "vanliga".

Linsfärger

Klar /Ofärgad		Inomhus/Utomhus under normala ljusförhållanden.
Grå /Brun		Skydd mot solljus. Minskar bländning. För 100% skydd mot UV-ljus – välj klass UV-400.
Gul /Orange		Förbättrar kontrasten utomhus och inomhus.

Linsbeläggningar

Linsbeläggningar finns i tre olika varianter.

1. Repskydd - linsen är belagd med en beläggning för att ge ett starkt repskydd som förlänger livslängden på ögonskyddet.
2. Repskydd & Imskydd - Linsen är belagd med en kombinerad im- och repskyddsbeläggning, vilket motverkar imma på linsen samtidigt som det ger bra repskydd.
3. Imskydd - linser är belagd enbart med imskydd (testas med utandning).

Optiska egenskaper

Den optiska kvaliteten på ögonskyddet delas in i 3 klasser. Linsen märks med 1, 2 eller 3 där Klass 1 är den bästa klassen.

- Optisk klass 1 - arbetsuppgifter med särskilt höga krav och permanent användning.
- Optisk klass 2 - arbetsuppgifter med genomsnittliga synkrav.
- Optisk klass 3 – för tufft arbete utan särskilda synkrav (bör inte användas vid permanent användning).

INGEN SKA SKADAS
PÅ VÅRA BYGGEN

Passform

Ett ögonskydd med felaktig passform kan vara otillräckligt för att förhindra ögonskador. Därför är god komfort och korrekt passform väldigt viktigt. Skyddsglasögon och korgglasögon finns i flera storlekar. Fel passform eller tjocka skalmar på skyddsglasögonen i kombination med hörselkåpor kan även göra så att bullret läcker in mer via skalmarna.

För att förhindra så att objekt studsar på t ex kinden och upp i ögat, bör glappet mellan ansiktet och glaset inte vara över 3 mm. Detta kan enkelt testas med en penna.

	Bra passform		Fel passform
	Mindre än 3 mm då pennan inte ryms mellan ansikte och glasöga.		Över 3 mm, då pennan kan få plats mellan ansikte och glasöga.

Att sköta ögonskydd

För att ögonskydd inte ska bli repiga så:

- Förvara ögonskydd korrekt genom att:
 - o efter användning förvara dem i ett fodral.
 - o När de ska tas av (exempelvis under rast) placeras de med skalmarna nedåt (aldrig glaset nedåt) eller stoppas ner lösa i fickorna.
- Tvätta med vatten & diskmedel eller använd avsedd rengöringsservett/rengöringsstation för att förlänga livslängden (torrtorka dem aldrig).

Referenser:

Arbetsmiljöstandard #A Personlig skyddsutrustning
 Arbetsmiljöguide #A1 Personlig skyddsutrustning generell
 AFS 2001:3 - Användning av personlig skyddsutrustning
 AFS 1996:7 - Utförande av personlig skyddsutrustning